

هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستائی و تعداد و مساحت بهره برداری های کشاورزی

(در استانهای آذربایجان شرقی و غربی)

مقدمه

هدف از تهیه این گزارش، بررسی وضعیت هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستائی (با تأکید بر خانوار روستائی) و همچنین تعداد و مساحت بهره برداریهای کشاورزی با توجه به نوع فعالیت آنها در استانهای آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی و مقایسه این دو استان با هم و از طرف دیگر مقایسه این استانها با میانگین کشوری است.

کاربردهای اساسی از نتایج این گزارش می تواند در تصمیم گیری ها و برنامه ریزی های اقتصادی - اجتماعی ستاد احیاء دریاچه ارومیه مؤثر واقع شود.

کلیه این داده ها از نتایج آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستائی (سال ۱۳۹۴) و نتایج تفصیلی سرشماری عمومی کشاورزی کل کشور (سال ۱۳۹۳) مرکز آمار ایران استخراج و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

تعاریف و مفاهیم

درآمد

درآمد، تمام وجوه و ارزش کالاهایی است که در برابر کار انجام شده یا سرمایه به کار افتاده و یا از طریق منابع دیگر (حقوق بگیری، مشاغل آزاد و درآمدهای متفرقه) به خانوار تعلق گرفته باشد.

هزینه

ارزش پولی کالا یا خدمت تهیه شده توسط خانوار به منظور مصرف اعضاء یا هدیه به دیگران می باشد.

خانوار

خانوار از افرادی تشکیل می شود که با هم در یک اقامتگاه زندگی می کنند، با یکدیگر هم خرج هستند و معمولاً با هم غذا می خورند. بنابراین لازم نیست که اعضای یک خانوار حتماً با یکدیگر رابطه خویشاوندی داشته باشند. به عبارت دیگر خانوار لزوماً با خانواده یکی نیست. فردی که به تنهایی زندگی می کند نیز، خانوار تلقی می شود.

بهره برداری کشاورزی

تمامی فعالیت های کشاورزی که تحت مدیریت واحدی قرار دارد، یک واحد تولید کشاورزی است که بهره برداری کشاورزی نامیده می شود. این مدیریت توسط اعضای یک یا چند خانوار (اشخاص حقیقی) یا توسط شرکت رسمی یا مؤسسه عمومی (اشخاص حقوقی) اعمال می شود.

بهره بردار کشاورزی

شخصی است حقیقی یا حقوقی که به تنهایی یا با مشارکت دیگران، مدیریت امور بهره برداری کشاورزی و مسئولیت فنی و اقتصادی آن را به عهده داشته و مستقیماً در سود و زیان آن سهیم است.

اراضی کشاورزی

منظور، زمینهای دایر کشاورزی است که شامل اراضی زراعی و باغ و قلمستان می شود.

اراضی زراعی

منظور زمین هایی است که به فعالیت زراعت (اعم از زیر کشت و آیش) اختصاص یافته است. بنابراین اراضی زراعی شامل باغ و قلمستان نمی شود.

بخش اول - هزینه و درآمد خانوارها

الف- هزینه های خانوار

متوسط هزینه سالانه یک خانوار شهری در سطح کشور ۲۶۲/۴، در آذربایجان شرقی ۲۱۷/۵ و در آذربایجان غربی ۲۰۷/۷ میلیون ریال بوده که از این مقادیر به ترتیب ۲۳/۸ درصد هزینه سالانه خانوار شهری در سطح کشور، ۲۶/۴ درصد در آذربایجان شرقی و ۲۷/۳ درصد در آذربایجان غربی به هزینه های خوراکی و باقیمانده به هزینه های غیر خوراکی اختصاص داشته است.

متوسط هزینه سالانه یک خانوار روستایی در سطح کشور ۱۴۷، در آذربایجان شرقی ۱۷۰ و در آذربایجان غربی ۱۵۸/۳ میلیون ریال بوده که ۳۹/۳ درصد هزینه های خانوار روستائی در سطح کشور، ۳۷/۷ درصد در آذربایجان

شرقی و ۴۱/۱ درصد در آذربایجان غربی به هزینه های خوراکی و باقیمانده به هزینه های غیر خوراکی مربوط بوده است.

بررسی ترکیب هزینه خوراکی و غیر خوراکی در خانوارهای شهری و روستایی نشان می دهد که سهم هزینه های غیر خوراکی بیش از سهم هزینه های خوراکی و دخانی بوده است (جدول شماره ۱ ضمیمه).

در بین هزینه های خوراکی و دخانی یک خانوار روستایی بیشترین سهم از کل این هزینه ها (۲۶ درصد در سطح کشور، ۲۷ درصد در آذربایجان شرقی و ۲۵/۴ درصد در آذربایجان غربی) مربوط به هزینه «آرد، رشته، نان، غلات و فرآورده های آن» بوده است و بعد از این گروه به ترتیب انواع گوشت، «میوه و سبزی» و «شیر و فرآورده های آن همراه با تخم پرندگان» بیشترین هزینه را برای خانوار داشته است (جدول شماره ۲ ضمیمه).

در بین هزینه های غیر خوراکی یک خانوار روستایی هزینه مسکن (شامل اجاره و سایر هزینه های منزل مسکونی، آب و فاضلاب سوخت و روشنایی منزل مسکونی) با سهمی معادل ۳۰ درصد در سطح کشور، ۲۴ درصد در آذربایجان شرقی و ۲۸ درصد در آذربایجان غربی بیشترین سهم از هزینه های غیر خوراکی را دارا بوده است. هزینه «حمل و نقل و ارتباطات»، «بهداشت و درمان»، «لوازم، اثاث و خدمات خانوار» و «پوشاک و کفش» به ترتیب در مراتب بعدی قرار دارند.

ب- درآمدهای خانوار

متوسط درآمد سالانه یک خانوار شهری در سطح کشور ۲۷۹، در آذربایجان شرقی ۲۵۹ و در آذربایجان غربی ۲۱۷ میلیون ریال بوده است که سهم درآمدهای پولی و غیر پولی از مشاغل آزاد کشاورزی از کل درآمد خانوار به ترتیب ۱/۱ درصد کل درآمد یک خانوار شهری در سطح کشور، ۰/۹ درصد درآمد یک خانوار شهری در آذربایجان شرقی و ۲/۷ درصد یک خانوار شهری در آذربایجان غربی می باشد.

متوسط درآمد سالانه یک خانوار روستایی در سطح کشور ۱۶۱، در آذربایجان شرقی ۲۳۷ و در آذربایجان غربی ۱۵۶ میلیون ریال بوده و به ترتیب ۵۸، ۹۲ و ۷۲ درصد درآمد یک خانوار شهری در سطح کشور و استانهای مذکور می باشد.

سهم کل هزینه های یک خانوار روستایی از کل درآمد این خانوار در سطح کشور ۹۱/۳، در آذربایجان شرقی ۷۲ و در آذربایجان غربی ۱۰۱/۵ درصد (۱/۵ درصد بیشتر از درآمد) می باشد. در سطح کشور استان آذربایجان شرقی با ۲۳۷ میلیون ریال بیشترین درآمد سالانه یک خانوار روستایی را به خود اختصاص داده (رتبه اول) و آذربایجان غربی

با ۱۵۶ میلیون ریال درآمد سالانه یک خانوار روستایی، رتبه هفدهم از نظر میزان درآمد را در بین استانهای کشور دارا بوده است.

بررسی منابع تأمین درآمد خانوارهای روستایی نشان می دهد که در سطح کشور ۳۰/۶ میلیون ریال (معادل ۱۹ درصد) در آذربایجان شرقی ۸۸/۸ میلیون ریال (معادل ۳۷/۵) و در آذربایجان غربی ۴۸/۴ میلیون ریال معادل (۳۱/۱ درصد) از مشاغل آزاد کشاورزی (پولی و غیرپولی) به دست آمده است و بقیه درآمدها از حقوق بگیری، سایر مشاغل آزاد و متفرقه حاصل گردیده است.

در جدول ۱ هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی استانهای آذربایجان شرقی و غربی و مقایسه آن ها با کل کشور و در جدول شماره ۲ ترکیب هزینه ها و منابع درآمدی سالانه یک خانوار روستایی در سطح کشور و استانهای آذربایجان شرقی و غربی در سال ۱۳۹۴ نشان داده شده است .

بخش دوم - تعداد و مساحت بهره برداری های کشاورزی

بر اساس نتایج سرشماری عمومی کشاورزی کل کشور در سال ۱۳۹۳، کل اراضی کشاورزی کشور حدود ۱۶۴۷۷ هزار هکتار برآورد گردیده که توسط ۳۳۵۹ هزار بهره برداری کشاورزی با زمین مورد استفاده فعالیت های زراعت و باغداری قرار گرفته و سهم هر بهره برداری ۴/۹ هکتار می شود. این ارقام در استان آذربایجان شرقی به ترتیب ۱۱۹۹ هزار هکتار، ۲۱۳ هزار بهره برداری کشاورزی با زمین و ۵/۶ هکتار و در آذربایجان غربی ۸۲۲ هزار هکتار، ۱۷۵ هزار بهره برداری کشاورزی با زمین و ۴/۷ هکتار سهم هر بهره برداری بوده است .

از کل اراضی کشاورزی کشور ۴۶/۲ درصد آن آبی با میانگین ۲/۹ هکتار برای هر بهره برداری با زمین آبی در آذربایجان شرقی به ترتیب ۲۵ درصد و ۱/۸ هکتار و در آذربایجان غربی ۴۲/۶ درصد با ۲/۵ هکتار برای هر بهره برداری آبی بوده است و بقیه اراضی کشاورزی دیم بوده که به ترتیب ۶/۹ هکتار در سطح کشور، ۸/۱ هکتار در آذربایجان شرقی و ۶/۳ هکتار در آذربایجان غربی برای هر بهره برداری دارای اراضی دیم بوده است .

از اراضی کشاورزی آبی کل کشور (۷۶۱۹ هزار هکتار)، ۷۸/۷ درصد آن به اراضی زراعی آبی و بقیه به اراضی باغ و قلمستان آبی اختصاص داشته است و به همین ترتیب از ۳۰۰ هزار هکتار اراضی کشاورزی آبی در آذربایجان شرقی ۶۹ درصد به اراضی زراعی آبی و بقیه به اراضی باغ و قلمستان آبی و در آذربایجان غربی با ۳۵۰ هزار هکتار اراضی کشاورزی آبی ۷۲/۳ درصد آن به اراضی زراعی آبی و بقیه به اراضی باغ و قلمستان آبی اختصاص داشته است.

از اراضی کشاورزی دیم کل کشور (۸۸۵۸ هزار هکتار) ، ۹۸/۱ درصد آن به اراضی زراعی دیم و بقیه را اراضی باغ و قلمستان دیم تشکیل می دهد و بدین ترتیب از ۸۹۹ هزار هکتار اراضی کشاورزی دیم در استان آذربایجان شرقی ۹۹/۶ درصد به اراضی زراعی دیم و در استان آذربایجان غربی از ۴۷۲ هزار هکتار اراضی کشاورزی دیم ۹۸/۳ درصد به اراضی زراعی دیم و بقیه به اراضی باغ و قلمستان دیم اختصاص داشته است.

تعداد بهره برداری های دارای زمین آبی در سطح کشور ۲۶۶۹ هزار بهره برداری و در استانهای آذربایجان شرقی و غربی به ترتیب ۱۶۵ و ۱۴۲ هزار بهره برداری بوده است.

تعداد بهره برداری های اراضی زراعی آبی در سطح کشور ۱۶۸۷ و در استانهای آذربایجان شرقی و غربی به ترتیب ۸۹/۴ و ۹۵/۲ هزار بهره برداری بوده است .

تعداد بهره برداریهای دارای باغ و قلمستان آبی در سطح کشور ۱۵۵۱ و در استانهای آذربایجان شرقی و غربی به ترتیب ۱۱۴ و ۸۱ هزار بهره برداری بوده است .

شایان ذکر است که نباید تصور شود که از حاصل جمع بهره برداران با توجه به متنوع بودن فعالیت آنها تعداد کل بهره برداران به دست آید، زیرا در تعریف ارائه شده، بهره برداران دارای فصول مشترکی هستند که باعث شمارش تکراری آنها می شود.

در جدول ۳ تعداد و مساحت بهره برداری های کشاورزی برحسب نوع فعالیت در کل کشور و استانهای آذربایجان شرقی و غربی در سال ۱۳۹۴ نشان داده شده است.

جمع‌بندی :

- ۱- متوسط درآمد سالانه یک خانوار روستایی آذربایجان شرقی ۲۳۷ میلیون ریال بوده که ۴۷ درصد بیشتر از متوسط کشوری است و بالاترین درآمد را در مقایسه با سایر استانها به خود اختصاص داده است .
در آذربایجان غربی این رقم ۱۵۶ میلیون ریال بوده که ۳/۱ درصد کمتر از متوسط کشوری است و در مقایسه با سایر استانها در ردیف هفدهم از نظر میزان درآمد قرار دارد.
- متوسط سرانه درآمد هر فرد خانوار روستایی در سطح کشور ۴۴، در آذربایجان شرقی ۶۵ و در آذربایجان غربی ۳۸/۵ میلیون ریال در سال بوده است.
- ۲- متوسط کل هزینه های سالانه یک خانوار روستایی آذربایجان شرقی ۱۷۰ میلیون ریال بوده که ۱۵/۶ درصد بیشتر از متوسط کشوری است و در بین استانها در ردیف هفتم از نظر میزان هزینه قرار دارد .
در آذربایجان غربی کل هزینه ۱۵۸ میلیون ریال بوده که ۷/۵ درصد بیشتر از میانگین کشوری و در مقایسه با سایر استانها در ردیف سیزدهم از نظر میزان هزینه قرار دارد .
متوسط سرانه هزینه هر فرد خانوارهای روستایی در سطح کشور ۴۰، در آذربایجان شرقی ۴۶ و در آذربایجان غربی ۳۹ میلیون ریال بوده است، که ملاحظه می گردد در آذربایجان غربی هزینه فرد بیشتر از درآمدش بوده و برعکس در آذربایجان شرقی هزینه فرد حدود ۳۰ درصد کمتر از درآمدش می باشد و در سطح کشور نیز هزینه فرد ۹ درصد کمتر از درآمدش می باشد؛ بنابراین خانوارهای روستایی در آذربایجان غربی نیاز به کسب درآمد بیشتری دارند.
- ۳- تعداد بهره برداریهای با زمین آبی در آذربایجان شرقی ۱۶۵ هزار بهره برداری بوده که ۶/۲ درصد کل کشور و از نظر تعداد در ردیف پنجم استانها قرار دارد . در آذربایجان غربی این وضعیت به ترتیب ۱۴۲ هزار، ۵/۳ درصد و ردیف هفتم می باشد.
- ۴- مساحت زمین های آبی بهره برداری ها در آذربایجان شرقی ۳۰۰ و در غربی ۳۵۰ هزار هکتار بوده و متوسط زمین آبی هر بهره برداری نیز به ترتیب ۱/۸ و ۲/۵ هکتار می باشد که نشان دهنده افزایش حدود ۱۷ درصدی کل زمین های آبی و ۳۹ درصدی متوسط زمین آبی هر بهره برداری در آذربایجان غربی نسبت به آذربایجان شرقی است.
- ۵- ۳۷/۵ درصد درآمد خانوارهای روستائی در آذربایجان شرقی از محل مشاغل آزاد کشاورزی بوده که این رقم در آذربایجان غربی ۳۱ درصد است و ملاحظه میگردد که علیرغم کاهش ۲۸ درصد زمین آبی هر بهره

برداری در آذربایجان شرقی نسبت به غربی لیکن درآمد خانوارهای روستائی در آذربایجان شرقی از محل
مشاغل آزاد کشاورزی ۲۱ درصد بیشتر از آذربایجان غربی است.

جدول ۱- هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستائی استانهای آذربایجان شرقی و غربی و مقایسه آن با کل کشور - سال ۱۳۹۴

ردیف	شرح	واحد	خانوار شهری			خانوار روستایی		
			کل کشور	آذربایجان شرقی	آذربایجان غربی	کل کشور	آذربایجان شرقی	آذربایجان غربی
۱	جمع هزینه های سالانه	میلیون ریال	۲۶۲.۴	۲۱۷.۱	۲۰۷.۵	۱۴۷	۱۷۰	۱۵۸.۳
۲	متوسط هزینه های غیر خوراکی سالانه	میلیون ریال	۲۰۰	۱۵۹.۶	۱۵۰.۸	۸۹.۲	۱۰۵.۹	۹۳.۳
۳	متوسط هزینه های خوراکی و دخانی سالانه	میلیون ریال	۶۲.۴	۵۷.۵	۵۶.۷	۵۷.۸	۶۴.۱	۶۵
۴	متوسط درآمد سالانه	میلیون ریال	۲۷۸.۹	۲۵۹.۱	۲۱۶.۸	۱۶۱	۲۳۶.۸	۱۵۵.۶
۵	سهم کل هزینه ها از کل درآمدها	درصد	۹۴.۰۸	۸۳.۷۹	۹۵.۷۱	۹۱.۳۰	۷۱.۷۹	۱۰۱.۷۴
۶	سهم درآمد از حقوق بگیری	درصد	۳۳.۴	۳۶.۵	۳۲.۶	۳۰.۲	۲۰.۶	۲۲.۶
۷	سهم درآمد از مشاغل آزاد	درصد	۱۶.۴	۱۹.۵	۲۳	۳۰.۹	۴۹.۷	۴۳.۶
۸	سهم درآمد های متفرقه	درصد	۵۰.۲	۴۴	۴۴.۴	۳۸.۹	۲۹.۷	۳۳.۸
۹	درآمد پولی و غیر پولی از مشاغل آزاد کشاورزی	میلیون ریال	۳.۱	۲.۳	۵.۸	۳۰.۶	۸۸.۵	۴۸.۴
۱۰	سهم درآمد پولی و غیر پولی مشاغل آزاد کشاورزی از کل درآمد	درصد	۱.۱	۰.۹	۲.۷	۱۹	۳۷.۵	۳۱
۱۱	متوسط تعداد افراد در خانوارها	نفر	۳.۴۶	۳.۳۲	۳.۶۲	۳.۶۷	۳.۶۶	۴.۰۴
۱۲	متوسط تعداد افراد دارای درآمد در خانوار	نفر	۱.۴۲	۱.۴۲	۱.۲۷	۱.۴۲	۱.۴۷	۱.۲۸
۱۳	نسبت افراد دارای درآمد به کل افراد خانوار	درصد	۴۱.۰۴	۴۲.۷۷	۳۵.۰۸	۳۸.۶۹	۴۰.۱۶	۳۱.۶۸
۱۴	جمعیت	میلیون نفر	۵۷.۳۲۴	۲.۶۹۹	۲.۰۶۹	۲۱.۴۴۶	۱.۱۳۵	۱.۱۷۳
۱۵	تعداد خانوار(براساس جمعیت و متوسط تعداد افراد در خانوار)	میلیون خانوار	۱۶.۵۶۸	۰.۸۱۳	۰.۵۷۲	۵.۸۴۴	۰.۳۱۰	۰.۲۹۰

منبع: مرکز آمار ایران

مرکز ملی مطالعات راهبردی کشاورزی و آب، اتاق ایران

جدول ۲- انواع هزینه ها و منابع درآمدی سالانه یک خانوار روستایی - سال ۱۳۹۴

ردیف	شرح	واحد	کل کشور	سهم (درصد)	آذربایجان شرقی	سهم (درصد)	آذربایجان غربی	سهم (درصد)
۱	انواع هزینه های خوراکی و دخانی	میلیون ریال	۵۷.۸	۱۰۰.۰	۶۴.۱	۱۰۰.۰	۶۵	۱۰۰.۰
۲	آرد، رشته، غلات، نان و فرآورده های آن	میلیون ریال	۱۵	۲۶.۰	۱۷.۳	۲۷.۰	۱۶.۵	۲۵.۴
۳	انواع گوشت	میلیون ریال	۱۱.۵	۱۹.۹	۱۲.۶	۱۹.۷	۱۱	۱۶.۹
۴	شیر و فرآورده های آن و تخم پرندگان	میلیون ریال	۶.۲	۱۰.۷	۷.۲	۱۱.۲	۸.۲	۱۲.۶
۵	میوه ها و سبزی ها	میلیون ریال	۸.۹	۱۵.۴	۹.۱	۱۴.۲	۱۱.۲	۱۷.۲
۶	قند، شکر، شیرینی ها، چای، قهوه و کاکائو	میلیون ریال	۴.۷	۸.۱	۵.۹	۹.۲	۵.۸	۸.۹
۷	سایر مواد خوراکی	میلیون ریال	۱۱.۵	۱۹.۹	۱۲	۱۸.۷	۱۲.۳	۱۸.۹
۸	انواع هزینه های غیر خوراکی	میلیون ریال	۸۹.۲	۱۰۰.۰	۱۰۵.۹	۱۰۰.۰	۹۳.۳	۱۰۰.۰
۹	پوشاک و کفش	میلیون ریال	۸	۹.۰	۱۱.۵	۱۰.۹	۱۵.۵	۱۶.۶
۱۰	مسکن	میلیون ریال	۲۶.۴	۲۹.۶	۲۵.۳	۲۳.۹	۲۶.۵	۲۸.۴
۱۱	لوازم، اثاث و خدمات خانوار	میلیون ریال	۸.۱	۹.۱	۱۲	۱۱.۳	۹.۸	۱۰.۵
۱۲	بهداشت و درمان	میلیون ریال	۱۴.۳	۱۶.۰	۲۱.۵	۲۰.۳	۹.۴	۱۰.۱
۱۳	حمل و نقل و ارتباطات	میلیون ریال	۱۷.۲	۱۹.۳	۱۷.۶	۱۶.۶	۱۷.۵	۱۸.۸
۱۴	سایر موارد غیر خوراکی	میلیون ریال	۱۵.۲	۱۷.۰	۱۸	۱۷.۰	۱۴.۶	۱۵.۶
۱۵	درآمد سالانه	میلیون ریال	۱۶۱	۱۰۰.۰	۲۳۶.۸	۱۰۰.۰	۱۵۵.۶	۱۰۰.۰
۱۶	درآمد از حقوق بگیری	میلیون ریال	۴۸.۶	۳۰.۲	۴۸.۷	۲۰.۶	۳۵	۲۲.۵
۱۷	درآمد پولی و غیر پولی در مشاغل آزاد کشاورزی	میلیون ریال	۳۰.۶	۱۹.۰	۸۸.۸	۳۷.۵	۴۸.۴	۳۱.۱
۱۸	درآمد از سایر مشاغل آزاد	میلیون ریال	۱۹.۳	۱۲.۰	۲۹	۱۲.۲	۱۹.۵	۱۲.۵
۱۹	درآمدهای متفرقه	میلیون ریال	۶۲.۵	۳۸.۸	۷۰.۳	۲۹.۷	۵۲.۷	۳۳.۹
۲۰	جمعیت روستایی	میلیون نفر	۲۱.۴	۱۰۰.۰	۱.۱۳۵	۵.۳	۱.۱۷۳	۵.۵
۲۱	تعداد خانوارها	میلیون خانوار	۵.۸۴	۱۰۰.۰	۰.۳۱	۵.۳	۰.۲۹	۵.۰

منبع: مرکز آمار ایران

ارکز ملی مطالعات راهبردی کشاورزی و آب، اتاق ایران

جدول ۳- تعداد و مساحت بهره برداری کشاورزی بر حسب نوع فعالیت در کل کشور و استانهای آذربایجان شرقی و غربی - سال

۱۳۹۳

ردیف	شرح	واحد	کل کشور	آذربایجان شرقی	آذربایجان غربی
۱	تعداد بهره برداری های با زمین (آبی و دیم)	هزار بهره برداری	۳۳۵۹	۲۱۳	۱۷۵
۲	مساحت بهره برداری های با زمین (آبی و دیم)	هزار هکتار	۱۶۴۷۷	۱۱۹۹	۸۲۲
۳	متوسط زمین هر بهره برداری (آبی و دیم)	هکتار	۴.۹	۵.۶	۴.۷
۴	تعداد بهره برداری با زمین های آبی	هزار بهره برداری	۲۶۶۹	۱۶۵	۱۴۲
۵	مساحت بهره برداری با زمین های آبی	هزار هکتار	۷۶۱۹	۳۰۰	۳۵۰
۶	متوسط زمین آبی هر بهره برداری	هکتار	۲.۹	۱.۸	۲.۵
۷	تعداد بهره برداری های با زمین دیم	هزار بهره برداری	۱۲۹۲	۱۱۱	۷۵
۸	مساحت بهره برداری های با زمین دیم	هزار هکتار	۸۸۵۸	۸۹۹	۴۷۲
۹	متوسط زمین دیم هر بهره برداری	هکتار	۶.۹	۸.۱	۶.۳
۱۰	تعداد بهره برداری های دارای اراضی زراعی	هزار بهره برداری	۲۴۷۰	۱۶۳	۱۴۰
۱۱	مساحت بهره برداری های دارای اراضی زراعی	هزار هکتار	۱۴۶۸۷	۱۱۰۳	۷۱۷
۱۲	متوسط اراضی زراعی هر بهره برداری	هکتار	۵.۹	۶.۸	۵.۱
۱۳	تعداد بهره برداری های دارای اراضی زراعی آبی	هزار بهره برداری	۱۶۸۷	۸۹.۴	۹۵.۲
۱۴	مساحت بهره برداری های دارای اراضی زراعی آبی	هزار هکتار	۵۹۹۷	۲۰۷	۲۵۳
۱۵	متوسط اراضی زراعی آبی هر بهره برداری	هکتار	۳.۶	۲.۳	۲.۷
۱۶	تعداد بهره بردار دارای اراضی زراعی دیم	هزار بهره برداری	۱۱۷۳	۱۰۹.۸	۷۱.۷
۱۷	مساحت بهره بردار دارای اراضی زراعی دیم	هزار هکتار	۸۶۹۰	۸۹۵.۴	۴۶۴.۱
۱۸	متوسط اراضی زراعی دیم هر بهره برداری	هکتار	۷.۴	۸.۲	۶.۵
۱۹	تعداد بهره برداری های دارای باغ و قلمستان	هزار بهره برداری	۱۷۰۴	۱۱۶	۸۵
۲۰	مساحت بهره برداری های دارای باغ و قلمستان	هزار هکتار	۱۷۹۰	۹۶	۱۰۵
۲۱	متوسط باغ و قلمستان هر بهره برداری	هکتار	۱.۱	۰.۸	۱.۲
۲۲	تعداد بهره برداری های دارای باغ و قلمستان آبی	هزار بهره برداری	۱۵۵۱	۱۱۴	۸۱
۲۳	مساحت بهره برداری های دارای باغ و قلمستان آبی	هزار هکتار	۱۶۲۳	۹۳	۹۸
۲۴	متوسط باغ و قلمستان آبی هر بهره برداری	هکتار	۱.۰	۰.۸	۱.۲
۲۵	تعداد بهره برداری باغ و قلمستان دیم	هزار بهره برداری	۱۷۷	۲.۳	۶.۲
۲۶	مساحت بهره برداری باغ و قلمستان دیم	هزار هکتار	۱۶۷	۳.۱	۷.۲
۲۷	متوسط باغ و قلمستان دیم هر بهره برداری	هکتار	۰.۹	۱.۳	۱.۲
۲۸	کشت گلخانه ای	هزار بهره برداری	۱۳.۸	۰.۱۹۳	۰.۰۷۸

منبع: مرکز آمار ایران

مرکز ملی مطالعات راهبردی کشاورزی و آب، اتاق ایران

ادامه جدول ۳- تعداد و مساحت بهره برداری های دارای دام، طیور، پرورش ماهی و کرم ابریشم در کل کشور و استانهای آذربایجان شرقی و غربی- سال ۱۳۹۳

ردیف	شرح	واحد	کل کشور	آذربایجان شرقی	آذربایجان غربی
۲۹	تعداد بهره برداری های دارای دام سبک	هزار بهره برداری	۱۱۶۴	۶۶.۲	۵۱.۷
۳۰	تعداد گوسفند و بره	هزار راس	۳۱۴۲۱	۲۳.۷	۲۵۲۰
۳۱	تعداد بز و بزغاله	هزار راس	۱۲۳۳۳	۳۱۴	۲۱۷.۳
۳۲	متوسط تعداد دام سبک هر بهره برداری	راس	۳۷.۶	۳۹.۶	۵۲.۹
۳۳	تعداد بهره برداری دارای گاو و گوساله و گاومیش	هزار بهره برداری	۷۱۲	۶۵.۶	۶۵.۴
۳۴	تعداد گاو و گوساله ماده	هزار راس	۳۱۷۳	۲۶۴	۲۴۷
۳۵	تعداد گاو و گوساله نر	هزار راس	۱۰۵۹	۸۲.۲	۶۸.۷
۳۶	تعداد گاومیش و بچه گاو میش ماده	هزار راس	۸۷.۴	۱۲.۳	۷.۱
۳۷	تعداد گاومیش و بچه گاو میش نر	هزار راس	۱۹.۱	۳.۴	۱.۸
۳۸	متوسط تعداد دام سنگین هر بهره برداری	راس	۶.۱	۵.۵	۵
۳۹	پرورش طیور به روش سنتی	هزار بهره برداری	۱۲۲۱	۷۹.۳	۶۶
۴۰	پرورش زنبور عسل	هزار بهره برداری	۵۲.۲	۷	۳.۸
۴۳	پرورش کرم ابریشم	هزار بهره برداری	۸.۶	۰.۱۹	۰
۴۴	پرورش ماهی	هزار بهره برداری	۱۳.۲	۰.۲۹	۰.۱۵

منبع: مرکز آمار ایران

مرکز ملی مطالعات راهبردی کشاورزی و آب، اتاق ایران